

ІНЖЕНЕРНО-ФІЗИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра високотемпературних матеріалів та порошкової металургії

**БАКАЛАВРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА
НА ТЕМУ:**

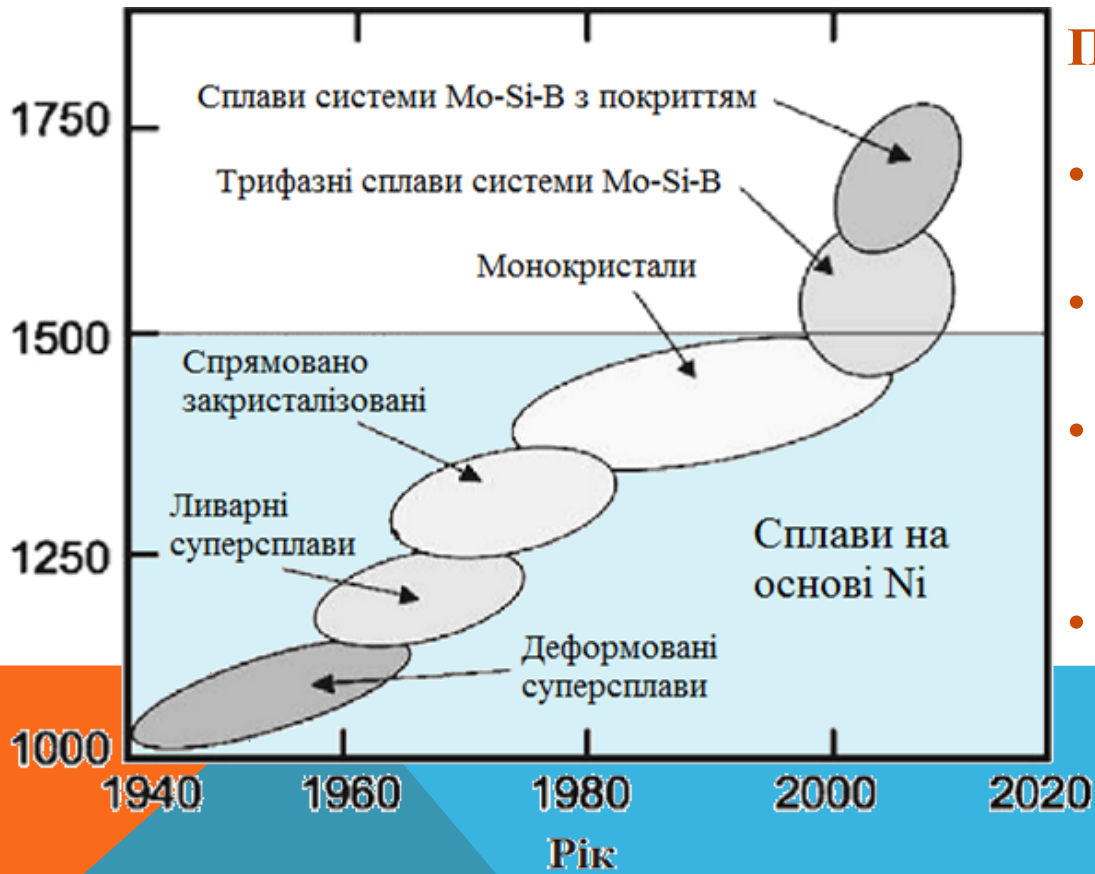
**«СТРУКТУРА ТА ВЛАСТИВОСТІ
СПРЯМОВАНО ЗАКРИСТАЛІЗОВАНИХ
СПЛАВІВ СИСТЕМИ МО-SI-B»**

**Виконав: студент гр. ФК-12
Упатов М.І.**

Керівник роботи: доцент Богомол Ю.І

Актуальність

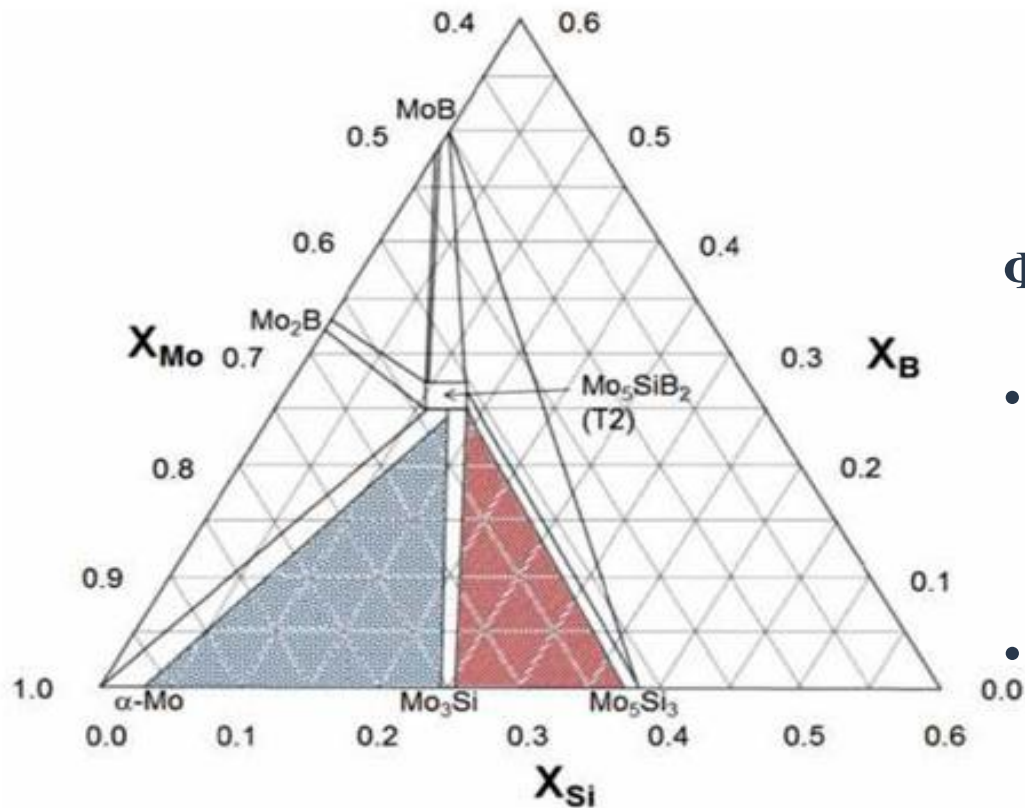
Максимальна робоча температура
в газових турбінах, °C

Переваги:

- Збільшення робочої температури
- Відсутність охолоджувальних систем
- Підвищення продуктивності газових турбін
- Зменшення шкідливих викидів в атмосферу

Сплави системи Mo-Si-B

Фази в сплаві Mo-Si-B:

- Мо-необхідний для підвищення пластичності та в'язкості
- Mo_3Si та Mo_5SiB_2 показують чудову стійкість до окиснення і повзучості

Мета роботи

Дослідження структури і властивостей спрямовано закристалізованих сплавів Mo-17,5Si-8B та Mo-17,5Si-10B одержаних з та без додаткового перемішування шляхом обертання зразка під час зонної плавки.

Завдання

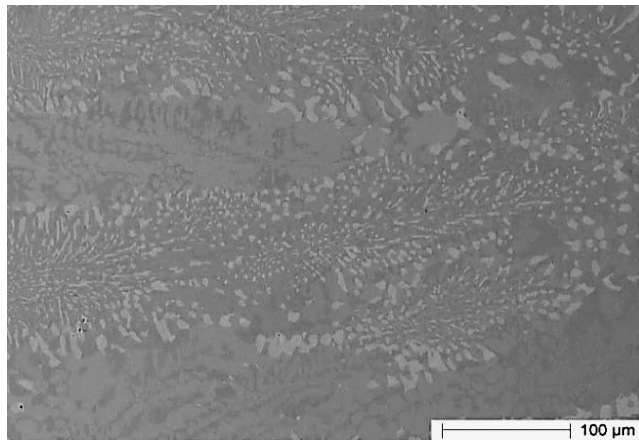
- Проаналізувати існуючий стан проблеми в області жаростійких сплавів системи Mo-Si-B.
- На основі проаналізованих даних обрати найбільш перспективний об'єкт дослідження.
- Методом безтигельної зонної плавки одержати зразки сплавів Mo-17,5Si-8B та Mo-17,5Si-10B.
- Дослідити макро- і мікроструктуру сплавів Mo-17,5Si-8B та Mo-17,5Si-10B.
- Дослідити хімічний та фазовий склад сплавів Mo-17,5Si-8B та Mo-17,5Si-10B.
- Дослідити мікромеханічні властивості сплавів Mo-17,5Si-8B та Mo-17,5Si-10B.

Технологія виготовлення сплавів Mo-Si-B

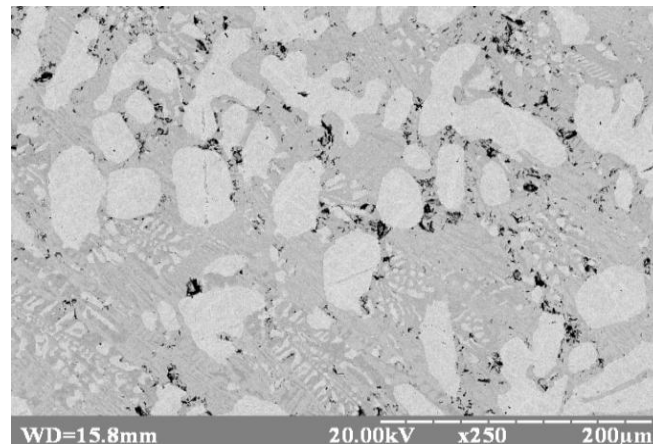

Мікроструктура зразків

вздовж напрямку кристалізації

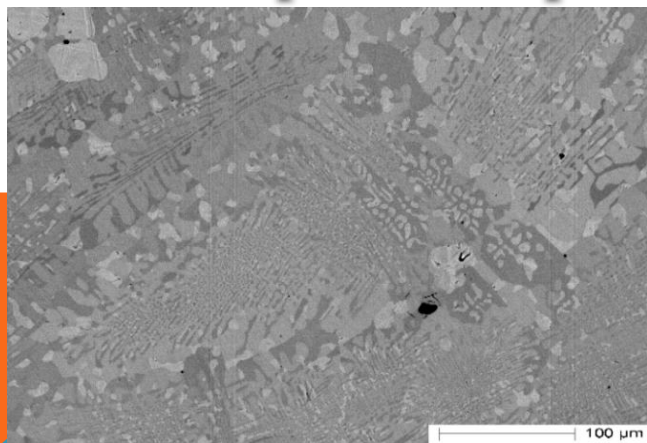

Mo-17,5Si-8B (без обертання)

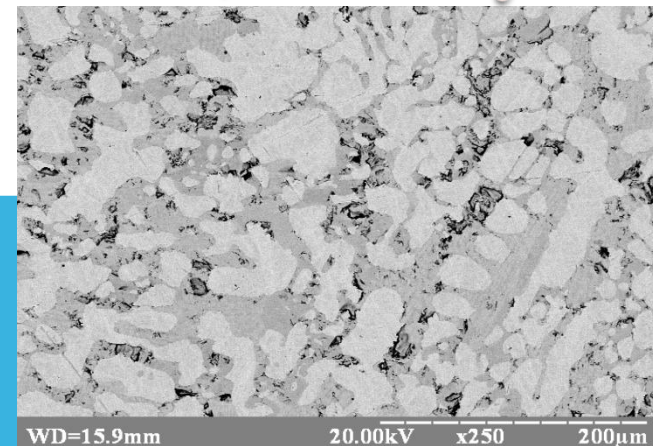

Mo-17,5Si-8B (з обертанням)

поперек напрямку кристалізації сплаву

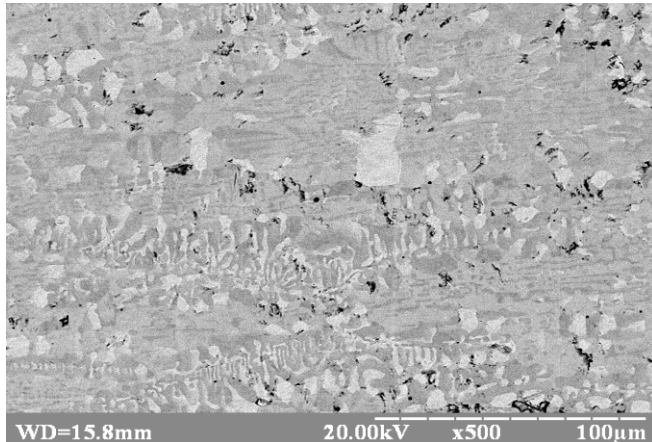
Mo-17,5Si-8B (без обертання)

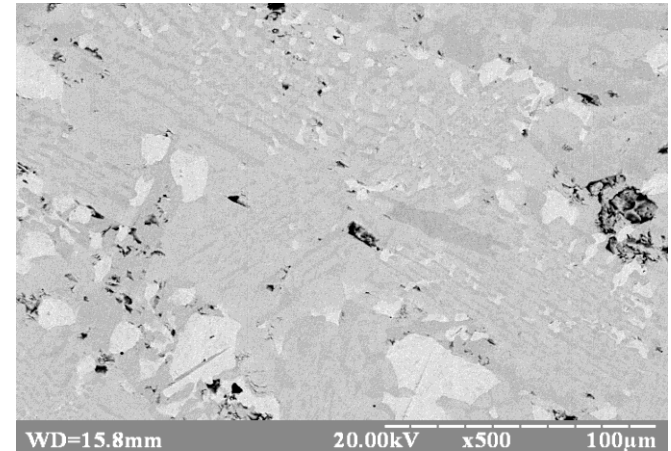
Mo-17,5Si-8B (з обертанням)

Мікроструктура зразків

вздовж напрямку кристалізації

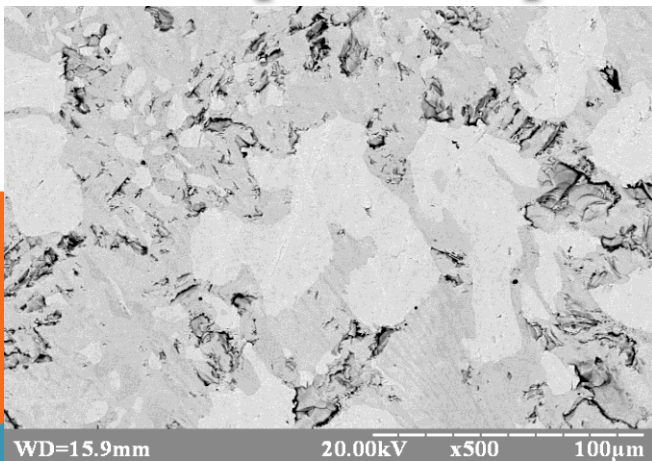

Mo-17,5Si-10B (без обертання)

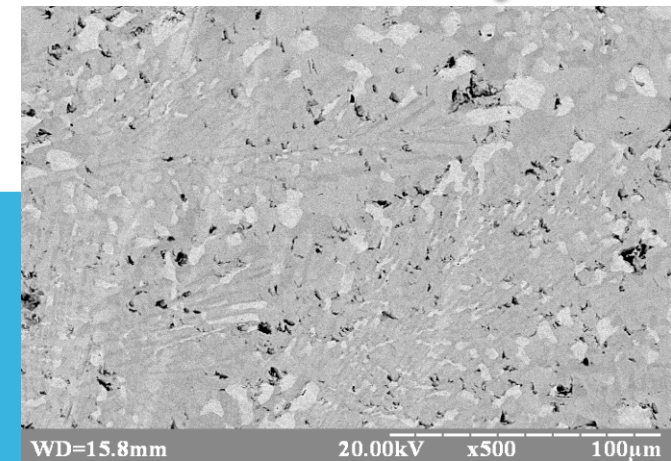

Mo-17,5Si-10B (з обертанням)

поперек напрямку кристалізації сплаву

Mo-17,5Si-10B (без обертання)

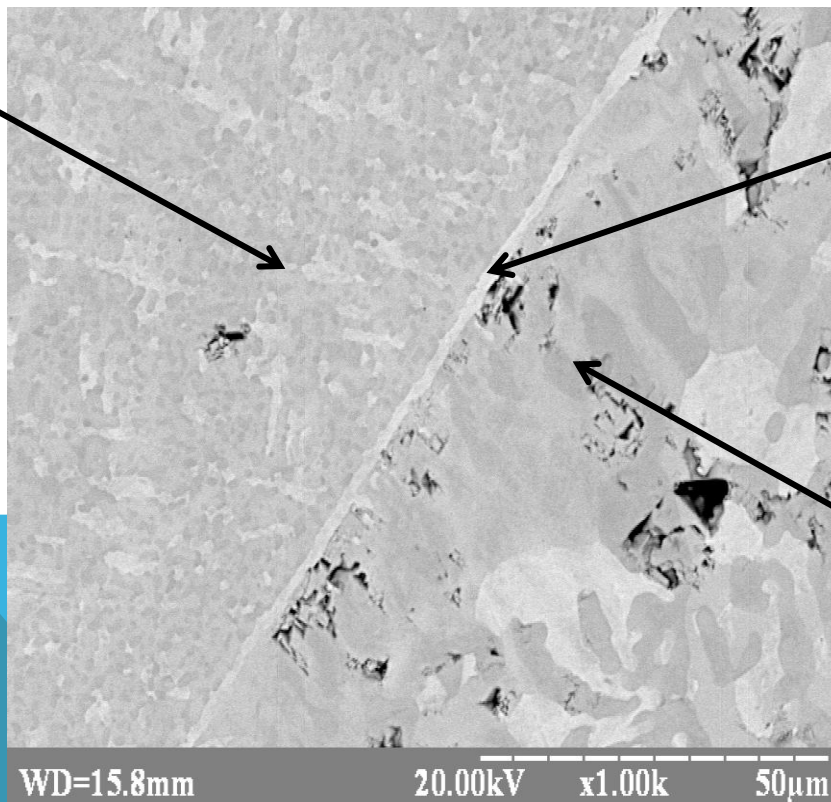

Mo-17,5Si-10B (з обертанням)

Мікроструктура швидко закрісталізованого сплаву Mo-17,5Si-8B

Швидко закристалізована структура

Границя розділу
двох структур

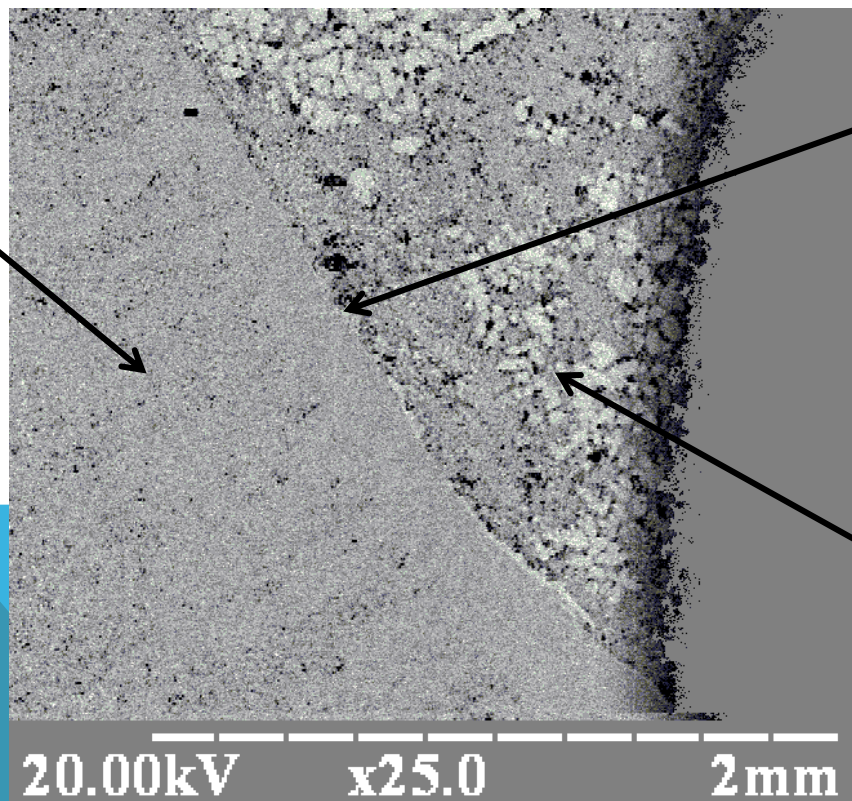
$V_{кр} = 1 \text{ мм/хв}$

Мікроструктура швидко закрісталізованого сплаву Mo-17,5Si-10V

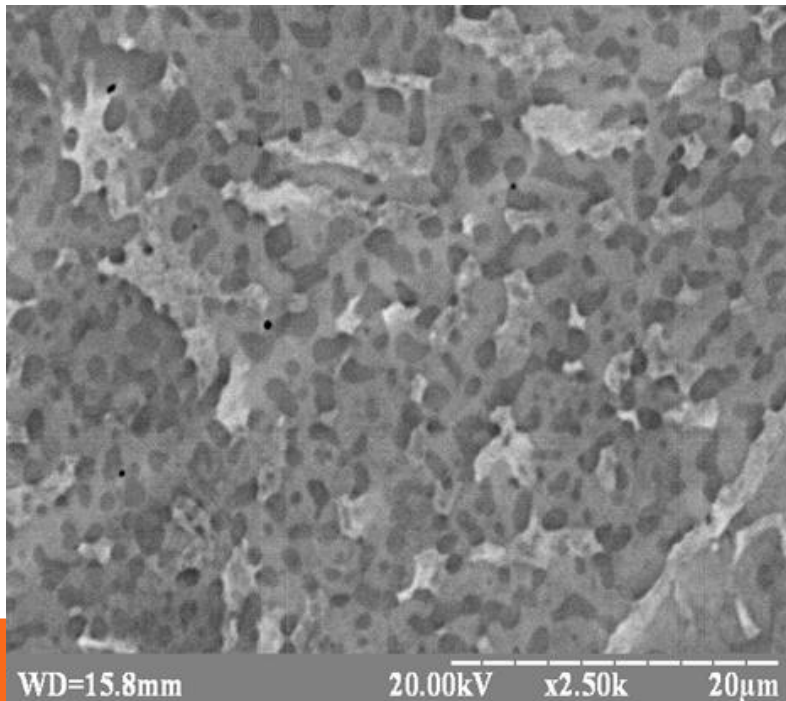
Швидко закристалізована структура

Границя розділу
двох структур

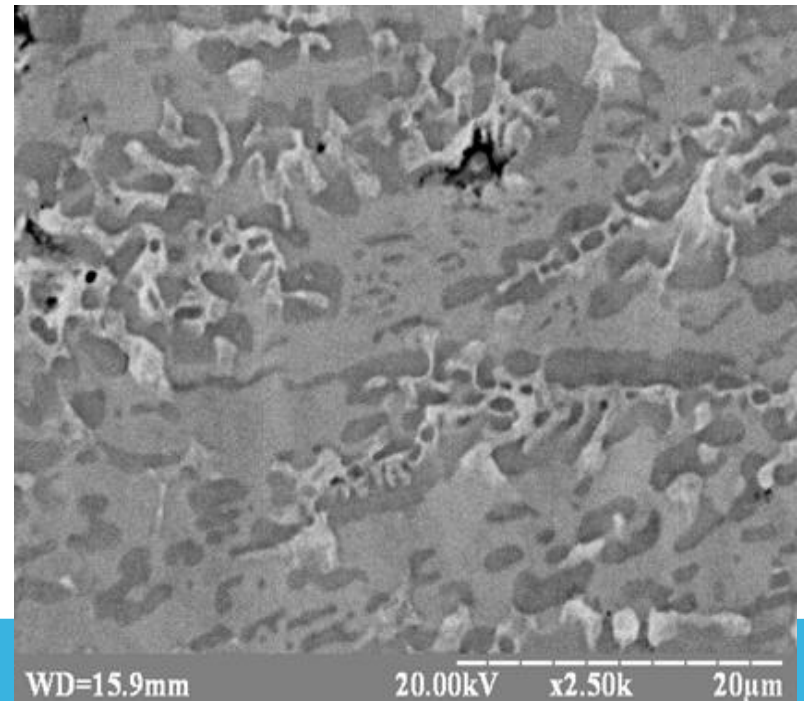

$V_{кр} = 1$ мм/хв

Евтектична дрібнозерниста ділянка для швидкозакристалізованих сплавів

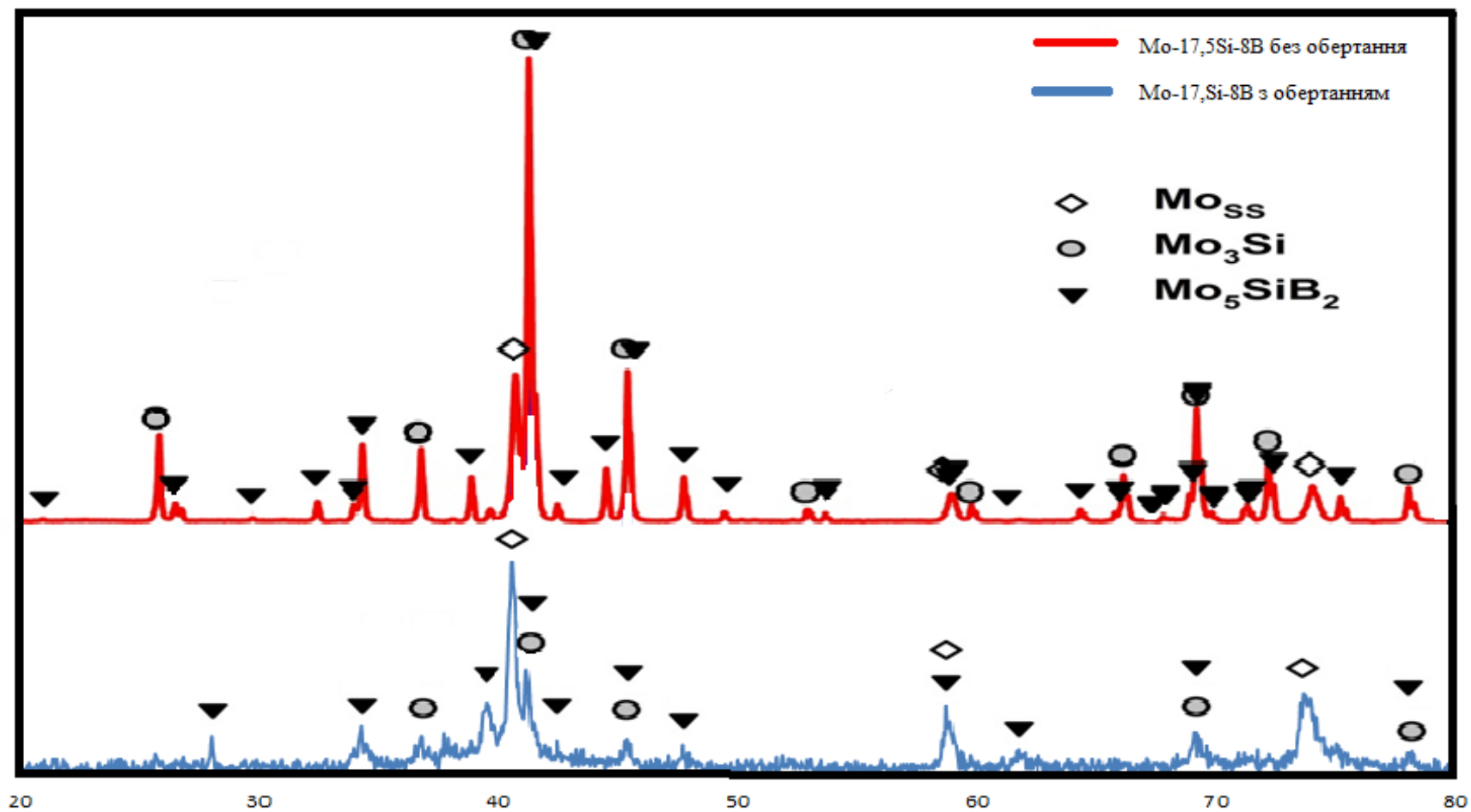

Mo-17,5Si-8B

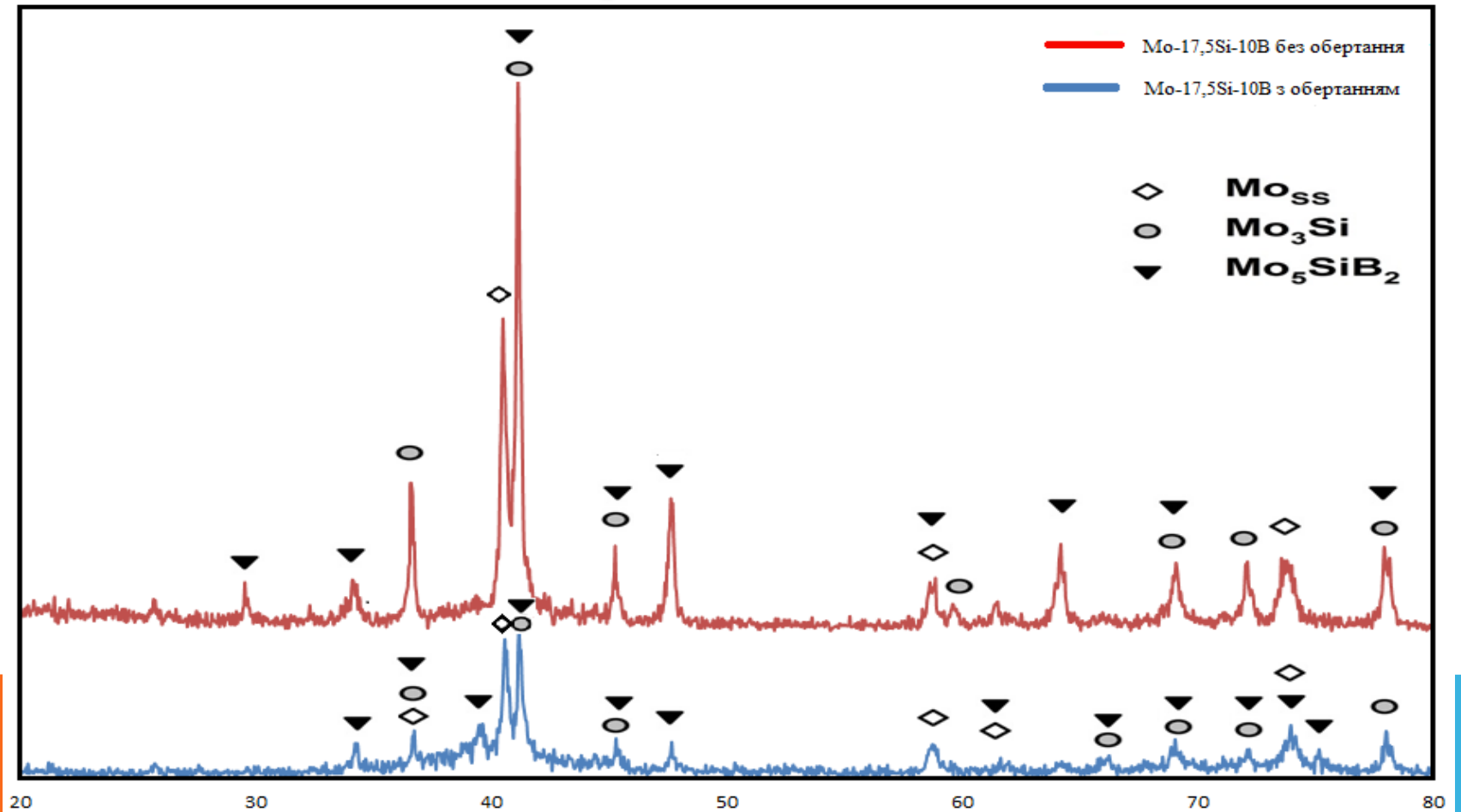

Mo-17,5Si-10B

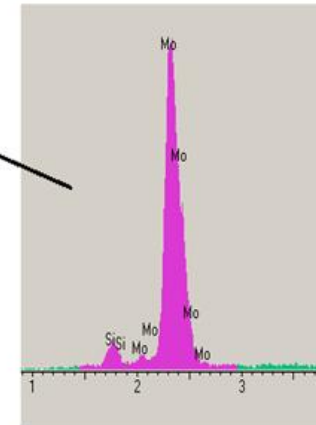
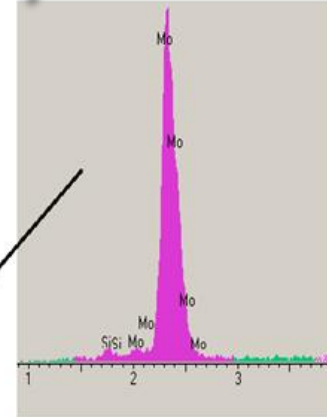
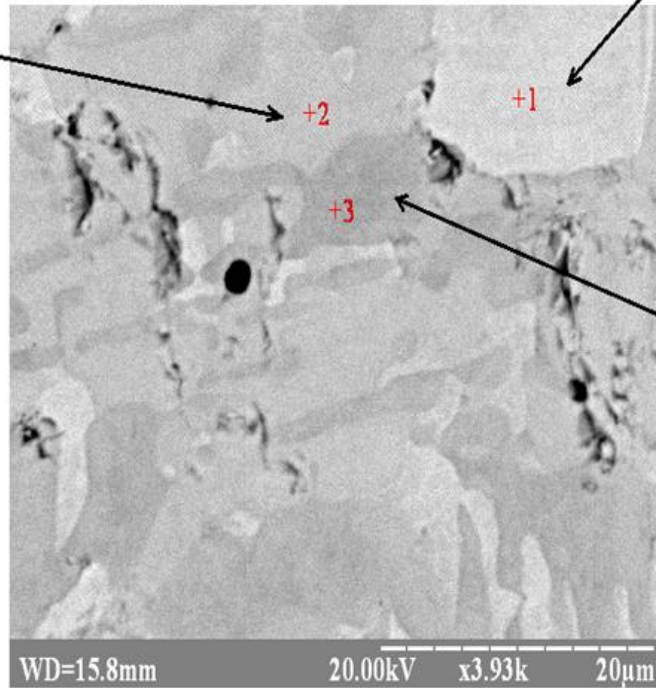
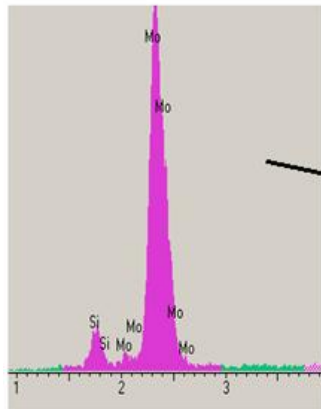
Рентгенофазовий аналіз

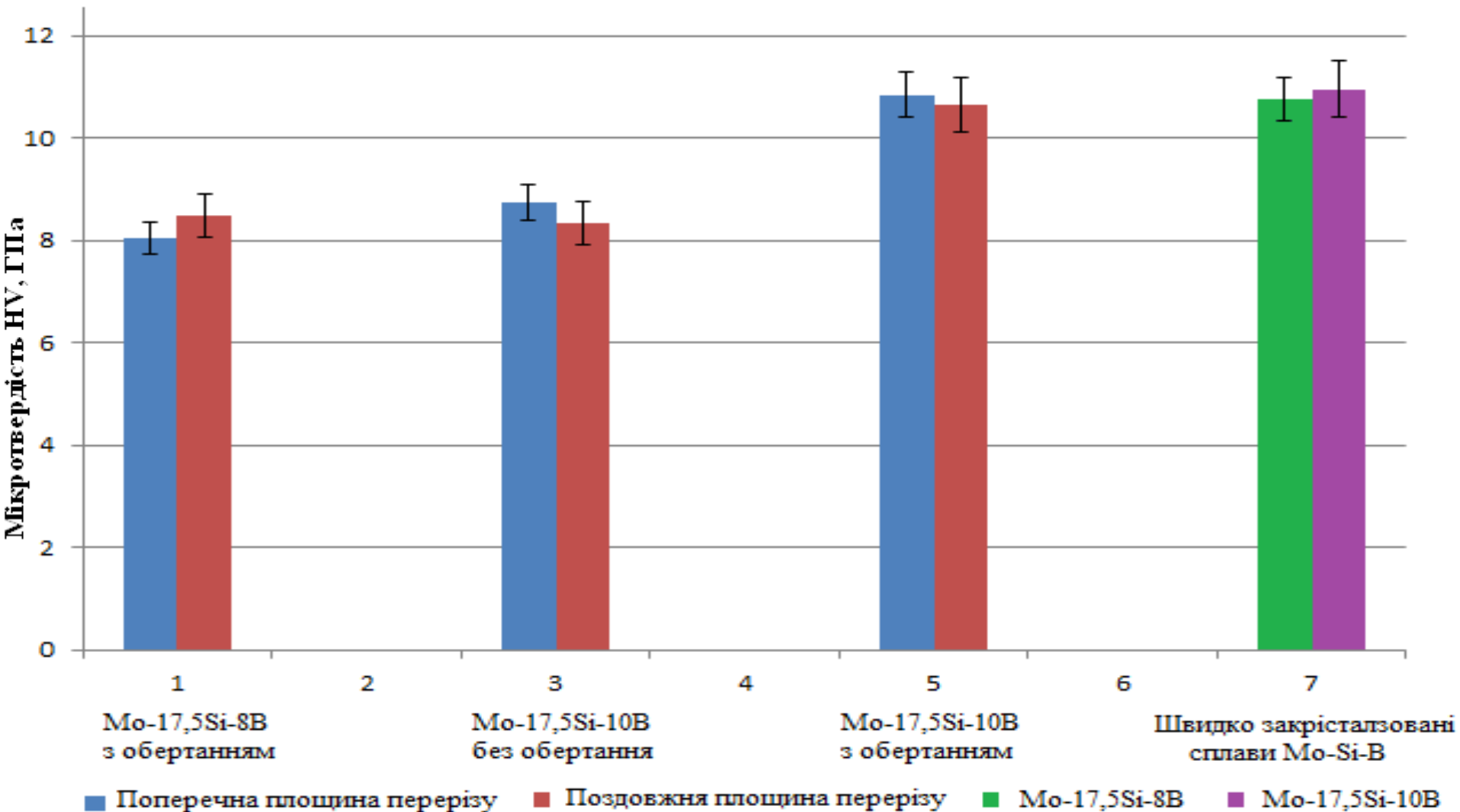
Рентгенофазовий аналіз

Мікроренгеноспектральний аналіз сплаву Мо-17,5Si-10В

Мікротвердість

ВИСНОВКИ

- Аналіз мікроструктури сплавів показав, що сплави отримані з обертанням мають більш дрібнозернисту, гомогенну структуру .
- Аналіз мікроструктури швидкозакрісталізованих сплавів Mo-Si-B показав наявність дрібнозернистої структури з розміром зерна $d=1...5\text{мкм}$.
- Рентгенофазовий аналіз підтвердив наявність трьох фаз і визначив, що це фази Mo_3Si , Mo_5SiB_2 та твердий розчин молібдену.
- Дослідження мікротвердості показали, що при виготовлені зразків з обертанням значення інтегральної мікротвердості зростає від 8,73 до 10,83 ГПа в поперечному напрямку та від 8,32 до 10,65 ГПа в продольному напрямку для сплаву Mo-17,5Si-10B на відміну від виготовлених зразків звичайним методом.

Дякую за увагу!

